

O SANACIJI PLATNA

Sanela Hodžić, ZVKDS Restavratski center, Ljubljana, sanela.hodzic@zvkd.si

Detajl med odstranjevanjem podlepljenega platna.

Odstranjevanje podlepljenega platna.

Detajl med odstranjevanjem odvečne voščeno-smolne mase.

Hrbet slike med odstranjevanjem odvečne voščeno-smolne mase.

Izrezovanje vstavkov.

Nameščanje vstavkov v nosilec.

Lepljenje vstavkov v nosilec s filmom Beve 371.

Impregnacija platna za podlepljanje.

Aplikacija filma Beve 371 na impregnirano platno za podlepljanje.

Med pripravo slike za podlepljanje v nizkotlačni mizi.

Marija z Detetom in s šestimi svetniki je naslikana na laneno platno velikosti 415 x 251 cm sestavljeno iz petih različno velikih kosov enake, gosto tkane tkanine, ki v osnovi in votku vsebuje 19/15 niti na cm². Platno je stikano v keper vezavi, ki je bila priljubljena na področju Italije v 16. stoletju. Keper vezava slovi kot močna in trpežna, vendar tkani nosilec kljub temu ni prestal neusmiljenega preizkusa časa. Zadnji dokumentirani konservatorsko-restavratski posegi segajo v prvo polovico 20. stoletja, ko je bil saniran tudi tkani nosilec. Manjkajoča področja so bila nadomeščena z vstavki iz novega platna, celoten nosilec pa je bil nato še ročno podlepljen z novim lanenim platnom z voščeno-smolno maso. Velikost formata, teža slike in sile, ki nastajajo pri napenjanju, so v kombinaciji s klimatskimi pogoji in naravnim staranjem materialov slabo vplivali na stanje nosilca, še posebej robov, ki so bili izjemno krhki in so mestoma degradirali do te mere, da so odpadli. Glavno vlogo pri napenjanju slike na podokvir je tako prevzelo novo dodano platno.

Žal je voščeno-smolna masa povzročila togost slike in občutno povečala njeno težo, kar je bil zadosten razlog za odstranitev starega podlepljanja, tanjšanje voščeno-smolne mase ter konserviranje nosilca v skladu s sodobnimi smernicami. Podlepljeno platno smo ob robovih zarezali do originala in trakove z rahlim vlečenjem pod ostrim kotom mehansko odstranili. Pod sekundarnim nosilcem se je nahajala debela plast voščeno-smolne mase, ki smo jo previdno stanjšali s specialnimi rezili. Med odstranjevanjem smo ugotovili, da so šivi originalnega nosilca porezani. To je bila včasih dokaj redna, vendar docela nepremišljena praksa. Z njo so se želeli izogniti vtiskovanju šivov v lice slike med procesom ročnega podlepljanja, dosegli pa popolno nestabilnost originalnega nosilca. Dodatno odstranjevanje voščeno-smolne mase smo izvedli s segrevanjem slike v nizkotlačni mizi. Stopljena masa je utrdila slikovno plast, višek pa je vpil papir, podstavljen pod sliko. Tako smo, brez vnosa novih materialov, sliko utrdili in ji do določene mere povrnili prožnost.

Področja manjkajočega nosilca smo nadomestili z vstavki iz novega platna podobne gostote in debeline, ki smo ga predhodno prepajali z voščeno-smolno maso. Cilj je bil novo vstavljeno platno približati lastnostim originalnega nosilca. Vstavke smo izrezovali precizno po oblikah in jih po nameščanju v nosilec s hrbtni strani prilepili s pomočjo grelne lopatice s filmom Beve 371. Enako metodo smo uporabili za ojačitev porezanih šivov in predelov, kjer so bile niti tkanja popolnoma oslABLJENE. Termoplastični lepilni film je stabilen in kompatibilen z voščeno-smolno maso. Tanek sloj lepilnega filma je lahek, ne prodira v globino, ustvari trdno povezavo in ima izjemno lepilno moč. Po lokalni obdelavi šibkih področij smo celotni nosilec podlepili z novim platnom. Izbrali smo sintetično platno, ki je bolj odporno na klimatske spremembe in relativno lahko. Napeli smo ga na začasen podokvir, ga impregnirali in nanj z likalnikom aplicirali film Beve 371. Z izvirnim nosilcem smo ga združili v nizkotlačni mizi, kjer smo s toploto reaktivirali lepilo in s podtlakom zagotovili zadosten pritisk za optimalno zlepljanje. Po izvedenih posegih je bil originalni nosilec slike stabiliziran in pripravljen za napenjanje na nov podokvir.

